

RECENZIE DE CARTE

**Glen O. Gabbard - Limite și încălcarea limitelor în psihanaliză,
Editura Trei, 2023**

Traducere din limba engleză de Laura Netea

ROXANA RĂZĂROIU^[1]

Motto:

„[...] pacientul are toate drepturile de a încerca să îl seducă pe analist. Analistul nu are niciun drept să își permită să fie sedus.”

Betty Joseph

Nu există practician din câmpul analitic care să nu se raporteze în lucrul cu pacienții săi la ansamblul de reguli ce structurează dimensiunea interpersonală a situației analitice, plasându-l în interiorul unui cadru, a cărui arhitectură este modelată de ceea ce numim limite. Fără acest cadru, care să faciliteze o imagine a analistului ca obiect de transfer și totodată ca obiect nou de internalizat, ceea ce se întâmplă în cabinet nu mai poate fi numit cură analitică. În egală măsură, încălcările limitelor „care au loc în comunitățile psihanalitice constituie traume colective care au repercursiuni de-a lungul multor ani”. Prin urmare, cartea lui Glen O. Gabbard, *Limite*

¹ Roxana Răzăroiou este psihoterapeut psihanalitic afiliat INSIGHT- Asociația pentru promovarea psihanalizei teoretice și clinice. Email: roxanarazaroiu@yahoo.com

și încălcarea limitelor în psihanaliză este o lectură pe care îndrăznesc să o numesc obligatorie pentru psihoterapeuții de orientare dinamică. Luând în considerare faptul că o parte din ceea ce numim limite în psihanaliză sunt de fapt, în egală măsură, limite etice și deontologice în ceea ce privește profesia de psiholog, aș recomanda lectura tuturor specialiștilor din domeniu, indiferent de formare.

Glen O. Gabbard este profesor de psihiatrie și director al Clinicii de psihiatrie din cadrul Facultății de Medicină Baylor din Huston, psihanalist formator și supervisor al Institutului de Psihanaliză Galveston din Huston, redactor-șef și totodată redactor pentru America de Nord, al Revistei Internaționale de Psihanaliză. Autor consacrat și bine-cunoscut în lumea psihanalitică, a mai fost publicat anterior de către Editura Trei, cu „Tratat de psihiatrie psihodinamică”.

Plecând de la cadrul analitic, limitele analitice și obiectul analitic, trecând prin istoria timpurie a încălcării limitelor în psihanaliză – referindu-se la situații mai mult sau mai puțin cunoscute –, abordând transgresări sexuale și nonsexuale ale limitelor, ajungând la problematica limitelor în spațiul virtual și încheind cu limitele în supervizarea psihanalitică, implicarea instituțională în cazul încălcării limitelor, impactul asupra victimelor și prevenția, cartea lui Glen O. Gabbard este mai mult decât o lectură despre toate acestea, este o incursiune în zone vulnerabile ale oricărui dintre noi. În consecință, este posibil să trezească anxietăți și să ne mobilizeze sistemul defensiv, fiind genul de lectură ce se cere a fi acompaniată de un travaliu intern, întocmai cum am proceda cu un caz de cabinet în ceea ce privește contratransferul.

Fiecare subiect în parte este de natură să ne redirecționeze în interior către propriul spațiu psihic, către propriile probleme și către un anumit tip de contratransfer pe care îl avem sau l-am putea avea la un moment dat în practica de cabinet. Sunt în mod semnificativ de luat în considerare scenarii masochist pus în scenă de către analistul transgresor și tendința evidentă a

acestuiă către autodistrugere, erodarea timpurie, infinitezimală, a limitelor intrapsihice sine-obiect ce precede transgresarea limitelor profesionale și prin aceasta punctând începutul, de multe ori insesizabil, al unei pante alunecoase pe care putem oricând să o apucăm, cât și situația frapantă în care transgresorii sunt dintre figurile de seamă ale comunităților psihanalitice.

Gabbard subliniază un adevăr tulburător, și anume faptul că suntem cu toții „potențial vulnerabili la diferite tipuri de transgresare a limitelor, inclusiv de ordin sexual, cu pacienții noștri”, iar analiza personală și anii de formare nu se constituie într-o garanție împotriva unei astfel de situații dezastruoase. Nu suntem niciunul scutiți de pericol, ceea ce face din *Limite și încălcarea limitelor în psihanaliză* o carte și despre noi, nu doar despre alții. Dorința altruistă de a ajuta, de a salva, ce ne plasează pe toți, într-o formulă sau alta, în postura terapeutului, poate să se deplaseze pe nesimțite către năzuințe omnipotente de a vindeca sau către sacrificiul de sine și de aici mai este doar un pas către puneri în act și încălcări de limite.

Autorul formulează explicit și ideea că noi, analiștii, suntem ambivalenți cu privire la practica psihanalizei. Fiind prinși între dragostea față de profesie și ura inconștientă față de ea, resimțim câteodată rolul analitic ca pe o cămașă de forță din care ne-am dori să ne eliberăm și devenim uneori invidioși față de poziția pacientului ca obiect ce necesită întreaga noastră dedicare, atenție, îngrijire și suntem și prin aceasta supuși riscului punerilor în scenă și astfel în pericol de transgresare a limitelor.

Nici fenomenele și dinamica de grup pe care se pot sprijini transgresările sau pe care le pot declanșa acestea, nu au rămas neluate în discuție de către Glen O. Gabbard iar acestea se regăsesc în cadrul capitolului 9, „Implicarea instituțională”, alături de procedurile specifice institutelor de formare sau societăților de psihanaliză în ceea ce privește evaluarea și reabilitarea analiștilor transgresori.

Ajungând la final ne-am putea întreba dacă urmează să cadă sabia lui Damocles asupra noastră, a tuturor, mai devreme sau mai târziu! Desigur că nu, însă ne mai putem întreba în mod firesc: ce ne-ar putea ajuta? Răspunsul lui Gabbard, inclusiv din punctul de vedere al profesionistului implicat în cercetarea, supervizarea sau intervizarea cazurilor de transgresare de limite, s-ar putea să fie surprinzător. Însă descoperirea acestuia o las fiecărui cititor în parte.